

V Praze dne 20.7.2026

Vyjádření k problematice elektronické identifikace a podepisování při uzavření smlouvy o přístupu do IS EDC

I. Účel, východiska a návrh vypořádání

Toto vyjádření se vztahuje k vybraným připomínkám podaným v rámci veřejného konzultačního procesu k návrhu novely Řádu EDC, předloženému ke schválení Energetickému regulačnímu úřadu podáním EDC ze dne 9.6.2026.

Jedná se o připomínky předkladatelů Lexnova s.r.o. č. 1 až 4, Czech Green Finance Institute z.ú. (dále jen „CGFI“) č. 1 a 6 a Unie komunitní energetiky, z.s. (dále jen „UKEN“) č. 2, týkající se identifikace žadatelů, elektronické identifikace, elektronického podpisu, NIA, BankID a uzavírání smlouvy o přístupu do informačního systému Elektroenergetického datového centra (dále jen „IS EDC“).

EDC navrhuje dotčeným připomínkám nevyhovět a své stanovisko odůvodňuje následovně:

Nastavený postup podání žádosti o přístup do IS EDC a uzavření smlouvy není v rozporu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 (eIDAS), zákonem č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákonem č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby, ani s dalšími relevantními předpisy unijního a vnitrostátního práva.

Řád EDC stanoví jednotný, předem známý a objektivně odůvodněný způsob přijetí návrhu smlouvy o přístupu do IS EDC. Takový postup je slučitelný s čl. 2 odst. 3 eIDAS, podle něhož nařízení nemá vliv na unijní ani vnitrostátní právní pravidla týkající se uzavírání a platnosti smluv ani na jiné právní či procesní požadavky na formu. Řád EDC jiným elektronickým podpisům neupírá právní účinky ani důkazní použitelnost pouze z důvodu jejich elektronické podoby nebo nesplnění požadavků kvalifikovaného elektronického podpisu, a tedy nepopírá jejich použití ve smyslu čl. 25 odst. 1 eIDAS.

Úprava v podkapitole 2.2 Řádu EDC přiměřeně rozlišuje registraci uživatelského účtu, podání žádosti o uzavření smlouvy, uzavření smlouvy o přístupu a následný výkon jednotlivých práv a povinností prostřednictvím IS EDC. Požadavek úředně ověřeného vlastnoručního podpisu na listinném vyhotovení nebo kvalifikovaného elektronického podpisu na elektronickém vyhotovení se vztahuje pouze k přijetí návrhu smlouvy, popřípadě k dokumentu prokazujícímu oprávnění jednat za žadatele. Jde o předem stanovenou formu přijetí návrhu smlouvy, která současně umožňuje spolehlivě určit jednající fyzickou osobu. Oprávnění této osoby jednat

za žadatele se ověřuje samostatně způsobem stanoveným v Řádu EDC. Nejde o obecnou podmínku registrace, každého přihlášení do systému ani všech provozních úkonů uživatele.

Úprava sleduje legitimní účel:

- spolehlivě určit osobu, která přijetím návrhu smlouvy zavazuje žadatele a ověřit její oprávnění jednat ve věci uzavření smlouvy za žadatele;
- zajistit integritu a prokazatelnost smluvní dokumentace; a
- vytvořit podklad pro bezpečné, dohledatelné a nediskriminační poskytnutí přístupu do IS EDC.

Aktuální změnu identitní architektury IS EDC, zejména napojení na NIA či komerční BankID, nebylo účelné ani reálně možné provést k 1. 8. 2026. Rozšíření funkcionalit IS EDC navazuje na původní minimální životaschopné a dočasné řešení systému. Zásadnější zásahy do identitní a integrační architektury vyžadují samostatnou technickou a bezpečnostní přípravu, smluvní zajištění, právní posouzení a odpovídající implementační harmonogram.

V cílovém řešení IS EDC bude vhodné řešit jednodušší a uživatelsky přívětivější způsoby elektronické identifikace, včetně využití kvalifikovaného systému elektronické identifikace napojeného na národní bod, případně BankID v právně dostupném režimu, jakož i další rozvoj automatizované komunikace a API. Budoucí řešení bude muset zohlednit rovněž § 27c odst. 6 energetického zákona, účinný od 1. 12. 2027, podle kterého bude mít EDC povinnost ověřovat totožnost každé jednající fyzické osoby před uzavřením smlouvy a před výkonem činnosti související s uplatňováním práv účastníka trhu vůči datovému centru. EDC při návrhu cílového řešení zohlední rovněž rozvoj evropských peněženek digitální identity podle nařízení (EU) 2024/1183, pokud bude podle navazující české legislativy použitelná pro elektronické ověření totožnosti před uzavřením smlouvy nebo před právně významnými úkony vůči EDC.

II. Zákonný a regulatorní rámec přístupu do IS EDC

1. Postavení EDC a zákoný rámec jeho činnosti

EDC je podle § 27 odst. 1 zákona č. 458/2000 Sb., energetický zákon (dále „energetický zákon“), akciovou společností s dualistickým systémem vnitřní struktury a držitelem licence na činnost datového centra. Činnost EDC je samostatnou činností v energetických odvětvích ve smyslu § 3 odst. 1 energetického zákona.

Energetický zákon v § 27c odst. 2 písm. c) ukládá EDC zajistit ochranu chráněných informací. Chráněnou informací je podle § 2 odst. 1 písm. c) energetického zákona mimo jiné obchodní tajemství, jiná zákonem chráněná informace anebo neveřejná informace obchodního, technického nebo finančního charakteru získaná při výkonu licencované činnosti.

Podle § 27c odst. 2 písm. d) energetického zákona má EDC povinnost uzavřít smlouvu o přístupu do IS EDC s každým, kdo o to požádá, splní podmínky přístupu stanovené Řádem EDC a komu energetický zákon zakládá vůči EDC práva nebo povinnosti, popřípadě komu ukládá povinnost

zajistit předávání údajů mezi datovým centrem a jiným účastníkem trhu s elektřinou. Zákon tedy spojuje smluvní přístup se splněním podmínek Řádu; nejde o bezpodmínečný přístup bez ověření žadatele a jeho oprávnění.

Vyhláška č. 401/2010 Sb. v § 7a písm. b) bodech 1 až 4 výslovně vyžaduje, aby Řád EDC upravil podmínky přístupu nebo změny přístupu do IS EDC, postup ověření identity osoby žádající o uzavření nebo změnu smlouvy, postup při uzavírání nebo změně smlouvy a způsob přístupu do IS EDC. **Řád EDC proto nepřidává nesouvisející administrativní překážku, ale provádí zákonem a prováděcí vyhláškou předpokládanou úpravu přístupu, identity a smluvního postupu.**

2. IS EDC jako strategicky významná služba

EDC je poskytovatelem regulované služby v režimu vyšších povinností podle § 8 zákona č. 264/2025 Sb., o kybernetické bezpečnosti. Povaha IS EDC a bezpečnostní režim EDC odůvodňují důvěryhodné ověřování identity osoby, která uzavírá smlouvu o přístupu, a stejně spolehlivé ověření oprávnění fyzické osoby jednat a podepisovat za žadatele. Tento požadavek chrání IS EDC před neoprávněným zřízením přístupu, zneužitím oprávnění a zpřístupněním chráněných informací neoprávněným osobám.

Význam ochrany integrity a důvěryhodnosti dat je dále dán zákonnými úkoly EDC. EDC je povinno zajišťovat ochranu chráněných informací podle § 27c odst. 2 písm. c) energetického zákona.

Již podle současné právní úpravy EDC zajišťuje prostřednictvím IS EDC procesy sdílení elektřiny. Eviduje registraci přiřazení předávacích míst do skupin sdílení, zpracovává naměřené a vyhodnocené údaje pro zohlednění sdílené elektřiny a poskytuje nebo zpřístupňuje tyto údaje zákonem určeným účastníkům trhu a dalším subjektům (§ 27c odst. 3 a § 27d odst. 2 a 3 energetického zákona).

Od 1. 8. 2026 EDC podle § 27c odst. 3 písm. a) až g) energetického zákona bude koordinovat zpracování příprav provozu přenosové nebo distribuční soustavy a zpřístupňovat účastníkům trhu údaje z těchto příprav. Podle § 27da energetického zákona bude evidovat registrovaná předávací místa pro zohlednění ukládání elektřiny a registrované technické údaje elektrických zařízení s možností poskytování flexibility, výroben elektřiny a zařízení pro ukládání elektřiny. EDC bude zpracovávat výchozí diagramy dodávek a odběrů elektřiny pro zohlednění aktivace flexibility, evidovat nebo registrovat jejich přiřazení, zpracovávat naměřené a vyhodnocené údaje pro zohlednění aktivace flexibility a ukládání elektřiny a poskytovat stanovené údaje agregátorům, výrobcům, zákazníkům, operátorovi trhu, dodavatelům, subjektům zúčtování a provozovatelům přenosové a distribuční soustavy.

Od 1. 12. 2027 EDC podle § 27c odst. 3 písm. h) a i) energetického zákona dále bude evidovat registrovaná předávací místa odběrných míst, výroben elektřiny, zařízení pro ukládání elektřiny, přenosové soustavy a distribučních soustav a jejich technické údaje, předávat údaje o předávacích místech operátorovi trhu a evidovat a zpřístupňovat předané strukturální údaje provozovateli přenosové soustavy a provozovatelům distribučních soustav.

Uvedený zákonný rozsah činností EDC dokládá, že uzavřením smlouvy o přístupu se nezřizuje pouze technický uživatelský účet, ale oprávnění vstoupit do systému určeného pro plnění zákonných úkolů EDC a pro výkon práv a povinností účastníků trhu. Požadavek zvýšené průkaznosti při přijetí návrhu smlouvy je proto přiměřeným opatřením k ochraně IS EDC, chráněných informací a řádného výkonu těchto činností.

Narušení integrity dat nebo neoprávněné získání přístupu by mohlo ohrozit správnost procesů pro vyhodnocení flexibility, odchylek, regulační energie a přípravy provozu soustav. Každý externí uživatel má v IS EDC podle přidělené uživatelské role oprávnění v určeném rozsahu údaje získávat, vkládat, měnit nebo podávat žádosti a instrukce pro jednotlivé procesy. Neúplné, nesprávné nebo neoprávněně změněné údaje mohou ovlivnit zejména evidenci registrovaných předávacích míst a jejich technických údajů, údaje o elektrických zařízeních s možností poskytování flexibility, výrobnách a zařízeních pro ukládání elektřiny, výchozí diagramy dodávek a odběrů, přiřazení těchto diagramů k předávacím místům či zařízením. **Vyšší míra ověření identity osoby, které se přístup zřizuje, a oprávnění jednat za žadatele, je proto přiměřeným ochranným opatřením.**

3. Rozlišení jednotlivých fází procesu

Řád EDC rozlišuje:

- registraci uživatelského účtu v IS EDC-SAKU;
- podání žádosti o uzavření smlouvy, včetně poskytnutí identifikačních údajů, určení požadovaných rolí a kontroly žádosti;
- přijetí návrhu smlouvy jako právní jednání, kterým se zakládá smluvní vztah a přístup do IS EDC;
- následné provádění jednotlivých energetických procesů v rozsahu konkrétních uživatelských rolí a práv.

Zvýšený podpisový standard se týká výhradně přijetí návrhu smlouvy a případně doložení oprávnění jednat za žadatele (ve vyčtených případech). Není proto správné vykládat bod 2.2.3 tak, že úředně ověřený nebo kvalifikovaný elektronický podpis je vyžadován již pro vytvoření účtu, při každém přihlášení nebo při každé činnosti v systému.

III. Identita, podpis, zastoupení a oprávnění ve vztahu k EAN

1. Jde o čtyři rozdílné otázky

Je nutné důsledně rozlišovat:

1. **identitu fyzické osoby** – kdo konkrétně činí úkon;
2. **podpis právního jednání** – zda je určitá osoba prokazatelně spojena s přijetím určitého obsahu smlouvy;
3. **oprávnění jednat za žadatele** – zda fyzická osoba může zavázat právnickou osobu nebo zastupovanou fyzickou osobu;
4. **postavení účastníka trhu a vztah ke konkrétnímu předávacímu místu (EAN)** – zda jsou pro konkrétní energetický proces splněny věcné, smluvní, licenční, registrační a technické předpoklady.

Elektronická identifikace a elektronický podpis jsou podle čl. 3 bodů 1 a 10 eIDAS samostatné instituty. Elektronická identifikace je postup používání osobních identifikačních údajů, které jedinečně identifikují osobu; elektronický podpis jsou elektronická data, která podepisující osoba používá k podepsání jiných elektronických dat.

Ani kvalifikovaný elektronický podpis sám o sobě neprokazuje věcné oprávnění osoby k určitému EAN. Stejně tak samotná evidence EAN nevypovídá o tom, kdo přijal návrh smlouvy o přístupu do IS EDC a zda byl oprávněn zavázat žadatele. Tyto mechanismy proto nelze stavět do alternativy.

2. EDC není orgánem pro ověřování hmotněprávního titulu k EAN

EDC nemá zákonem svěřenu pravomoc samostatně a autoritativně ověřovat pravost soukromoprávních titulů k odběrnému nebo předávacímu místu. Takové vztahy vznikají zejména na základě smluv o připojení, smluv o dodávce elektřiny nebo smluv o sdružených službách dodávky elektřiny, licenčních oprávnění a registrací v systémech účastníků trhu.

Pravidla trhu s elektřinou¹ stanoví, že operátor trhu vytváří a spravuje číselníky registrovaných účastníků trhu a při registraci jim přiděluje identifikační kódy (§ 15 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 408/2015 Sb.). Provozovatel přenosové nebo distribuční soustavy přiděluje osmnáctimístné identifikační kódy a registruje odběrná a předávací místa v informačním systému operátora trhu, a to je-li uzavřena smlouva o připojení a jsou-li splněny její podmínky (§ 16 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 408/2015 Sb.).

Energetický zákon v § 27c odst. 1 písm. b) a c) vymezuje údaje, na něž má EDC právo pro plnění svých povinností - údaje od operátora trhu a účastníků trhu s přístupem do IS EDC a údaje z licencí udělených podle energetického zákona a z registru společenství vedeného ERÚ. EDC tedy při své činnosti vychází z údajů poskytovaných zákonem určenými subjekty a nevykonává vlastní správní nebo soukromoprávní přezkum existence a platnosti všech smluvních titulů k jednotlivým EAN, resp. k tomu nemá žádné zákonné zmocnění.

Tento princip je v oblasti sdílení elektřiny výslovně proveden v § 27d odst. 1 energetického zákona. EDC má právo na naměřené a vyhodnocené údaje od provozovatele distribuční soustavy a na informaci o přiřazení dodavatele elektřiny, subjektu zúčtování a provozovatele distribuční soustavy od operátora trhu. Podle § 65f odst. 2 až 4 vyhlášky č. 408/2015 Sb. operátor trhu předává EDC údaje pro vyhodnocení žádosti a údaje evidované k registračnímu číslu předávacího místa, zatímco provozovatel distribuční soustavy předává údaje potřebné k posouzení podmínek registrace. EDC tak provádí validaci v rozsahu zákonem a prováděcí vyhláškou určených dat, nikoliv vlastní dokazování právního titulu k EAN.

Například při registraci registračního čísla předávacího místa pro dodávku elektřiny EDC podle § 65a odst. 4 vyhlášky č. 408/2015 Sb. ověřuje mimo jiné registraci kódu v systému OTE,

¹ Dotčená ustanovení Pravidel trhu s elektřinou a energetického zákona jsou uvedena ve zněních účinných ke dni podání tohoto stanoviska. Po účinnosti příslušných novel mohou být některá ustanovení číslována jinak.

existenci smlouvy o připojení a splnění jejích podmínek a to, zda je žadatel osobou, která tuto smlouvu uzavřela. Při přiřazování do skupiny sdílení správce skupiny prohlašuje, že má souhlas všech dotčených osob (§ 65b odst. 4), zatímco EDC posuzuje splnění stanovených procesních podmínek a vychází z informací OTE a PDS (§ 65d odst. 4 a § 65f vyhlášky č. 408/2015 Sb.).

Ověření totožnosti a oprávnění podepsat smlouvu proto není ani náhradou, ani duplicitou ověření věcných předpokladů u konkrétních EAN. Jde o nezbytný předpoklad pro vznik smluvního vztahu s EDC; věcné oprávnění k energetickým úkonům se následně ověřuje v mezích zákonných procesů a na základě autoritativních údajů PDS, OTE, ERÚ a dotčených účastníků trhu.

IV. Elektronický podpis a soukromoprávní uzavírání smluv

1. Občanský zákoník

Podle § 562 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky, umožňují-li zachycení obsahu a určení jednající osoby. Ustanovení stanoví obecnou hranici, při jejímž naplnění je dodržena písemná forma právního jednání.

Toto pravidlo však nestanoví, že každá osoba, která předkládá návrh smlouvy, musí akceptovat libovolnou elektronickou metodu jako způsob přijetí právě tohoto návrhu. **Řád EDC neurčuje obecné podmínky platnosti právních jednání v soukromém právu ani nemění § 562 občanského zákoníku. Určuje postup, jímž se přijímá návrh standardizované smlouvy o přístupu do IS EDC.** Tento postup je předem zveřejněn, je objektivní, uplatňuje se jednotně a je věcně odůvodněn účelem přístupu do IS EDC.

2. Zákon č. 297/2016 Sb.

Podle § 7 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, lze při právním jednání mimo úkony vůči veřejnoprávnímu podepisujícímu použít zaručený elektronický podpis, uznávaný elektronický podpis nebo jiný typ elektronického podpisu.

Zákon tedy skutečně upravuje elektronické podpisy používané při soukromoprávním jednání, tj. i při uzavírání smlouvy mezi žadatelem a EDC, avšak neurčuje, jaký podpis musí smluvní strana (EDC) přijmout jako způsob akceptace svého návrhu smlouvy. Neukládá tedy EDC povinnost umožnit uzavření smlouvy každým existujícím druhem elektronického podpisu, ale pouze potvrzuje, že jiné druhy elektronického podpisu mohou být v soukromoprávních vztazích použity a že se jejich právní význam posuzuje podle konkrétních okolností.

Postup EDC je proto s ustanovením § 7 dotčeného zákona v souladu. EDC netvrdí, že jiný elektronický podpis je obecně neplatný nebo bez důkazní hodnoty. Pouze **pro přijetí svého standardizovaného návrhu smlouvy o přístupu do IS EDC určuje kvalifikovaný elektronický podpis jako jednotný elektronický standard.** Tím zajišťuje vyšší a jednotnou míru jistoty o identitě osoby, která smlouvu přijímá, o integritě smluvního dokumentu

a o oprávnění osoby jednat za žadatele.

Kvalifikovaný elektronický podpis je totiž elektronickou alternativou k listinné akceptaci smlouvy s úředně ověřeným vlastnoručním podpisem (podle čl. 25 odst. 2 eIDAS má právní účinek rovnocenný vlastnoručnímu podpisu). Obě varianty proto sledují stejný účel: spolehlivě spojit konkrétní osobu s projevem vůle a umožnit následné ověření tohoto jednání.

3. Kvalifikovaný elektronický podpis jako zvolený standard

Řád EDC volí kvalifikovaný elektronický podpis jako elektronickou alternativu k listinné formě s úředně ověřeným podpisem. Tento standard zajišťuje jednotnou míru jistoty při ověření osoby podepisujícího, integrity dokumentu a následné ověřitelnosti smluvní dokumentace. V případě fyzických osob, které nejsou schopny smlouvu uzavřít elektronicky, zůstává listinná alternativa.

Zpřesnění pojmu „kvalifikovaný elektronický podpis“ nepředstavuje věcné zpřísnění podmínek uzavření smlouvy. Dosavadní formulace požadavku na elektronický podpis osobním kvalifikovaným certifikátem sledovala tentýž zvýšený standard podpisu. Nové znění pouze nahrazuje terminologicky nepřesné vyjádření pojmem odpovídajícím čl. 3 bodu 12 eIDAS, a tím odstraňuje pochybnost o požadované úrovni elektronického podpisu.

Požadavek kvalifikovaného elektronického podpisu zároveň zajišťuje rovné podmínky pro žadatele volící elektronickou a listinnou formu uzavření smlouvy. Je funkčním elektronickým ekvivalentem úředně ověřeného vlastnoručního podpisu vyžadovaného pro listinné vyhotovení smlouvy: v obou případech jde o zvýšený standard, který spolehlivě spojuje konkrétní osobu s projevem vůle a umožňuje následné ověření tohoto jednání. Nejde o tvrzení, že oba instituty mají totožnou právní konstrukci nebo že kvalifikovaný elektronický podpis nahrazuje legalizaci ve všech případech, ale o zajištění srovnatelné úrovně průkaznosti pro dvě alternativní cesty uzavření smlouvy.

4. eIDAS

Článek 25 odst. 1 eIDAS stanoví, že elektronickému podpisu nesmějí být upírány právní účinky ani nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze proto, že má elektronickou podobu nebo nesplňuje požadavky na kvalifikovaný elektronický podpis. Článek 25 odst. 2 eIDAS současně stanoví, že kvalifikovaný elektronický podpis má právní účinek rovnocenný vlastnoručnímu podpisu. Článek 25 odst. 3 zajišťuje přeshraniční uznávání kvalifikovaných elektronických podpisů.

Z čl. 25 odst. 1 eIDAS neplyne, že každý elektronický podpis musí být pro každý soukromoprávní smluvní postup bez dalšího přijat jako rovnocenný. Toto ustanovení chrání právní účinky a důkazní použitelnost podpisu; neukládá soukromoprávním stranám povinnost zvolit při uzavírání smlouvy nejnížší možnou úroveň ověření. Nadto čl. 2 odst. 3 eIDAS výslovně stanoví, že nařízení nemá vliv na unijní ani vnitrostátní právo týkající se uzavírání a platnosti smluv a jiných právních či procesních požadavků na formu.

Požadavek kvalifikovaného elektronického podpisu je odůvodněn tím, že pro uzavření smlouvy o přístupu do IS EDC poskytuje jednotný a právně nejlépe ověřitelný způsob přijetí návrhu smlouvy. Umožňuje ověřit, kdo návrh přijal, zda byl podpis připojen k nezměněnému elektronickému vyhotovení smlouvy a zda lze podpis následně spolehlivě ověřit.

Kvalifikovaný elektronický podpis je podle čl. 3 bodu 12 eIDAS zaručeným elektronickým podpisem vytvořeným kvalifikovaným prostředkem pro vytváření elektronických podpisů a založeným na kvalifikovaném certifikátu. Jde proto o elektronický podpis, jemuž eIDAS v čl. 25 odst. 2 výslovně přiznává právní účinek rovnocenný vlastnoručnímu podpisu. EDC jej zvolilo jako jednotný elektronický standard, nikoli proto, že by jiné elektronické podpisy byly obecně neplatné nebo bez důkazní hodnoty, ale jako přiměřené preventivní opatření zajišťující vyšší míru ověření identity a projevu vůle osoby, která návrh smlouvy přijímá. Takový postup je zcela slučitelný s čl. 25 odst. 1 eIDAS.

V. Elektronická identifikace, NIA a BankID

1. Současný právní stav

Zákon č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci, v § 2 stanoví, že vyžaduje-li právní předpis nebo výkon působnosti prokázání totožnosti, lze elektronické prokázání totožnosti umožnit pouze prostřednictvím kvalifikovaného systému elektronické identifikace. Kvalifikovaný systém je podle § 3 odst. 1 písm. c) téhož zákona systém umožňující poskytnutí služby národního bodu pro identifikaci a autentizaci (NIA). Národní bod je podle § 20 odst. 1 informačním systémem veřejné správy podporujícím elektronickou identifikaci a autentizaci prostřednictvím kvalifikovaného systému.

Současné znění energetického zákona účinné před 1. 12. 2027 neukládá EDC zákonnou povinnost ověřovat před uzavřením smlouvy totožnost každé jednající osoby, tj. nevyžaduje prokázání totožnosti ve smyslu odst. shora. Ani požadavek § 7a písm. b) bodu 2 vyhlášky č. 401/2010 Sb., aby Řád obsahoval postup ověření identity osoby žádající o uzavření nebo změnu smlouvy, nelze bez dalšího ztotožnit s výslovnou zákonnou povinností prokázání totožnosti ve smyslu § 2 zákona č. 250/2017 Sb.

Z uvedeného plyne, že **v nynějším právním stavu EDC nemůže založit proces uzavření smlouvy na NIA. Ze zákona č. 250/2017 Sb. nevyplyne možnost, aby soukromoprávní subjekt (zde EDC) využíval národní bod dobrovolně, není-li prokázání totožnosti vyžadováno právním předpisem nebo výkonem působnosti.** § 2 i § 18 odst. 1 tohoto zákona spojují použití elektronické identifikace prostřednictvím kvalifikovaného systému se situací, kdy prokázání totožnosti vyžaduje právní předpis nebo výkon působnosti.

Teprve od 1. 12. 2027 bude EDC podle § 27c odst. 6 energetického zákona výslovně povinno před uzavřením smlouvy o přístupu do IS EDC a před vymezenými právně významnými úkony ověřovat totožnost každé jednající fyzické osoby. V návaznosti na tuto povinnost bude

při elektronickém ověření nutné postupovat podle § 2 zákona č. 250/2017 Sb., tedy prostřednictvím kvalifikovaného systému elektronické identifikace napojeného na národní bod.

2. Bankovní identita

Bankovní identita (BankID) je prostředek elektronické identifikace vydávaný bankou nebo poskytovatelem identifikačních služeb. Slouží především k ověření totožnosti uživatele. Není sama o sobě elektronickým podpisem ani automaticky nenahrazuje kvalifikovaný elektronický podpis; případná podpisová služba je samostatnou službou, jejíž právní parametry je nutné posuzovat zvlášť.

BankID může fungovat ve dvou odlišných režimech:

1. **V režimu kvalifikovaného systému napojeného na NIA** - tento režim slouží pro elektronické prokazování totožnosti tam, kde jej vyžaduje právní předpis nebo výkon působnosti; viz § 2 zákona č. 250/2017 Sb. Kvalifikovaný systém musí mimo jiné umožňovat poskytnutí služby národního bodu (§ 3 odst. 1 písm. c) téhož zákona).

EDC však podle současné právní úpravy nemůže BankID v tomto režimu využít. § 38ad odst. 3 zákona o bankách stanoví, že správce národního bodu poskytne službu národního bodu při využití kvalifikovaného systému spravovaného bankou nebo poskytovatelem identifikačních služeb **pouze kvalifikovanému poskytovateli, který je státním orgánem nebo orgánem územního samosprávného celku**. EDC je akciovou společností podle § 27 odst. 1 energetického zákona, nikoliv státním orgánem ani orgánem územní samosprávy.

2. **Jako komerční služba mimo NIA** - zákon o bankách umožňuje využít bankovní identitu i mimo kvalifikovaný systém, jestliže jsou splněny zákonné podmínky, zejména podmínky úrovně záruky a předchozí identifikace klienta bankou; viz § 38ac odst. 1 zákona o bankách.

V tomto případě by EDC využívalo BankID na základě soukromoprávního smluvního vztahu s poskytovatelem komerční identitní služby. Nejde o bezplatné napojení na veřejnou identitní infrastrukturu. EDC by muselo zajistit zejména smluvní vztah s poskytovatelem, technickou integraci a zabezpečení rozhraní, nastavení provozní podpory a odpovědností, testování a průběžnou správu služby. To může znamenat jednorázové náklady na implementaci a integraci, ale též pravidelné náklady na provoz, podporu a zpravidla i cenu za jednotlivá ověření nebo autorizace uživatele.

Takový postup má tedy nezbytně časové, organizační i finanční důsledky, včetně realizace zadávacího řízení ze strany EDC. Komerční BankID proto nelze považovat za beznákladovou nebo okamžitě realizovatelnou náhradu stávajícího přístupového mechanismu.

Současná právní úprava tedy EDC nebrání využít komerční BankID, ale nepřiznává mu přístup k bankovní identitě přes NIA. Zavedení komerční BankID proto není pouhou změnou přihlašovací metody, ale samostatným technickým a smluvním projektem s ekonomickými dopady.

Od 1. 12. 2027 bude EDC podle § 27c odst. 6 energetického zákona povinno před uzavřením smlouvy o přístupu do IS EDC a před vymezenými právně významnými úkony ověřovat totožnost každé jednající fyzické osoby a elektronické ověření bude nutné umožnit prostřednictvím kvalifikovaného systému napojeného na NIA. Z hlediska uživatelské přívětivosti i nákladové efektivity by proto bylo účelné, aby EDC při plnění této budoucí zákonné povinnosti mohlo v režimu NIA využít rovněž BankID. Jinak bude EDC nuceno volit mezi jinými prostředky dostupnými v kvalifikovaném systému (zejména eObčankou či Mobilním klíčem eGovernmentu, přes datovou schránku) a komerčním řešením BankID mimo NIA, jehož pořízení a provoz bude vyžadovat vlastní smluvní, technické a finanční zajištění.

3. Zákon o právu na digitální služby

Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby, upravuje podle § 1 právo osob na digitální služby poskytované orgány veřejné moci při výkonu jejich působnosti. Podle § 2 odst. 2 a 3 jsou digitální službou a digitálním úkonem úkony orgánu veřejné moci a uživatele služby vůči tomuto orgánu v rámci agendy vedené v katalogu služeb. **Právo činit digitální úkon podle § 4 je proto konstruováno pro vztah mezi uživatelem služby a orgánem veřejné moci. EDC při uzavírání smlouvy o přístupu do IS EDC nevystupuje jako orgán veřejné moci. Úprava digitálních služeb a digitálních úkonů podle tohoto zákona se proto na tento smluvní proces nevztahuje.**

EDC je obchodní korporace podle § 27 odst. 1 energetického zákona. Při uzavírání smlouvy o přístupu do IS EDC nevydává správní rozhodnutí ani nevykonává vrchnostenskou správu; plní zákonné provozní a smluvní povinnosti. Energetický zákon mu nesvěřuje rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech osob v oblasti veřejné správy. Nelze proto z § 1, § 2 ani § 4 zákona č. 12/2020 Sb. dovozovat, že EDC musí umožnit NIA, BankID či jiný způsob digitálního úkonu v rozsahu stanoveném pro orgány veřejné moci.

Rovněž § 6 zákona č. 12/2020 Sb., upravující nahrazení zákonem stanoveného požadavku úředního ověření nebo uznávaného elektronického podpisu, se zde přímo neuplatní. Podpisový standard Řádu EDC není požadavkem, který by pro dané soukromoprávní právní jednání stanovil právní předpis; jde o způsob přijetí návrhu smlouvy určený Řádem v mezích vyhlášky č. 401/2010 Sb. a energetického zákona.

VI. Budoucí § 27c odst. 6 energetického zákona

1. Rozsah budoucí povinnosti

S účinností od 1. 12. 2027 stanoví § 27c odst. 6 energetického zákona, že EDC před uzavřením smlouvy o přístupu do IS EDC nebo před výkonem činnosti související s uplatňováním práv účastníka trhu s elektřinou vůči EDC ověřuje totožnost každé jednající fyzické osoby.

Ustanovení nepochybně dopadne na uzavření smlouvy o přístupu do IS EDC a na její změny. Dále se bude vztahovat na úkony, jimiž se vůči EDC uplatňuje právo účastníka trhu a které mají právní nebo významný provozní účinek. Z jazykového i systematického výkladu však neplyne, že zákon vyžaduje nové plné ověření identity při každém technickém přihlášení, pouhém zobrazení dat nebo jiné činnosti, která sama o sobě nepředstavuje uplatnění práva vůči EDC. Ustanovení samo neurčuje četnost ani technický způsob ověření. Nelze z něj bez dalšího dovodit povinnost samostatného plného ověření totožnosti při každém přihlášení nebo při každém pouhém zobrazení dat. Konkrétní nastavení musí umožnit spolehlivě určit jednající fyzickou osobu před příslušným právně nebo provozně významným úkonem a uchovat odpovídající auditní stopu.

Je proto nutné rozlišovat mezi ověřením totožnosti konkrétní fyzické osoby před právně významným jednáním vůči EDC a autentizací již zřízeného uživatelského účtu při běžném přístupu do systému. Běžná autentizace musí být přiměřeně zabezpečena a navázána na dříve ověřenou identitu a oprávnění uživatele; není však totožná s ověřením totožnosti před právně významným jednáním.

Tento výklad odpovídá účelu úpravy. EDC chrání chráněné informace podle § 27c odst. 2 písm. c) energetického zákona. Energetický zákon současně předpokládá předávání a poskytování údajů přímo účastníkem trhu s přístupem do IS EDC nebo jinou pověřenou osobou. Povinnost ověřovat totožnost každé jednající fyzické osoby proto reaguje na potřebu spolehlivě spojit právně významný úkon s konkrétní osobou, včetně osoby jednající za pověřený subjekt. Nemění však rozdělení zákonných rolí mezi EDC, PDS, OTE, ERÚ a jednotlivé účastníky trhu při ověřování věcných podmínek vztahujících se ke konkrétnímu EAN.

V tomto kontextu je třeba posoudit i připomínku CGFI č. 6, která požaduje ověřovat totožnost uživatele při každém jednání v IS EDC a zpochybňuje dostatečnost přístupových údajů tvořených uživatelským účtem a heslem. Takový požadavek nelze dovodit ani z budoucího § 27c odst. 6 energetického zákona. **Výklad, podle něhož se vyžaduje opakované samostatné ověření identity při každém technickém přístupu, při nahlížení do dat nebo při každé operaci bez samostatného právního či významného provozního účinku, by překračoval jazykové i účelové meze budoucí právní úpravy.** Navíc budoucí právní úpravu nelze použít jako argument pro závěr, že současné řešení Řádu je nezákonné.

V cílovém řešení IS EDC bude EDC dále rozvíjet automatizovanou komunikaci a strojové přístupy s využitím technicky dostupných a bezpečných nástrojů, včetně odpovídajících technických klíčů,

tokenů, dvoufaktorového ověřování nebo jiných mechanismů autentizace a autorizace. Konkrétní řešení bude posuzováno s ohledem na aktuální stav techniky, bezpečnostní rizika, provozní potřeby a platné právní předpisy.

Identifikační a autentizační požadavky budou přiměřeně rozlišovat mezi technickým přístupem systému či aplikace a právně významným jednáním konkrétní fyzické osoby. Tam, kde právní předpis, povaha úkonu nebo ochrana chráněných informací vyžadují spolehlivé spojení úkonu s konkrétní osobou, bude zajištěno odpovídající ověření její identity a oprávnění jednat. Naopak u čistě technické, automatizované komunikace bez samostatného právního významu bude přístup zabezpečen přiměřenými technickými prostředky, aniž by byl nepřiměřeně zatěžován opakovaným ověřováním fyzické osoby.

2. Evropská peněženka digitální identity

Vedle budoucí úpravy energetického zákona bude nutné sledovat také vývoj evropského rámce digitální identity. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1183, kterým se mění nařízení eIDAS, zavádí evropské peněženky digitální identity. Ty mají uživatelům umožnit elektronickou identifikaci, bezpečné uchovávání a sdílení elektronických potvrzení atributů a vytváření kvalifikovaných elektronických podpisů.

Praktické dopady pro EDC budou záviset na navazujících prováděcích aktech EU a na české adaptační právní úpravě, zejména na změnách zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci, a zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Národní úprava bude rozhodující mimo jiné pro vymezení podmínek, za nichž bude EDC případně vystupovat jako tzv. spoléhající se strana, tedy subjekt využívající údaje poskytnuté prostřednictvím evropské peněženky digitální identity pro identifikaci či autentizaci uživatelů IS EDC.

S ohledem na předpokládanou dostupnost evropské peněženky digitální identity v České republice na přelomu let 2026 a 2027 je vhodné **její podporu vyhodnotit v rámci cílového řešení identitní a přístupové architektury IS EDC.** V souvislosti s povinností podle § 27c odst. 6 energetického zákona, účinnou od 1. 12. 2027, bude zejména nutné posoudit, zda a v jakém rozsahu bude evropská peněženka digitální identity použitelná pro elektronické ověření totožnosti před uzavřením smlouvy nebo před právně významnými úkony vůči EDC.

Nelze však již nyní bez znalosti české adaptační úpravy dovozovat, že EDC bude od 1. 12. 2027 povinno evropskou peněženku digitální identity podporovat jako způsob přihlášení do IS EDC nebo pro každý úkon v systému. Budoucí § 27c odst. 6 vyžaduje ověření totožnosti v přesně vymezených situacích; nezakládá sám o sobě povinnost přijmout určitý konkrétní technický prostředek elektronické identifikace.

VII. Vztah k Data Act a evropské energetické úpravě

Nařízení (EU) 2023/2854 (Data Act), směrnice (EU) 2019/944 a prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1162 jsou relevantní zejména pro pravidla přístupu k energetickým údajům, jejich

zpřístupňování a výměnu, interoperabilitu systémů a nediskriminační fungování trhu s elektřinou v rozsahu své věcné působnosti. Tato úprava však neřeší konkrétní způsob, kterým má být uzavírána smlouva o přístupu do IS EDC. Nevyplývá z ní proto povinnost EDC přijímat návrh smlouvy prostým elektronickým podpisem, umožnit pro tento účel komerční BankID či založit smluvní proces výlučně na NIA.

Požadavek na objektivní, transparentní a nediskriminační podmínky přístupu neznamená, že EDC nesmí stanovit jednotný bezpečnostní a procesní standard pro uzavření smlouvy. Bod 2.2.3 Řádu EDC se uplatní stejně vůči všem srovnatelným žadatelům. Elektronická forma vyžaduje kvalifikovaný elektronický podpis, listinná forma vyžaduje úředně ověřený vlastnoruční podpis. Jde o srovnatelné alternativy, které zajišťují spolehlivé spojení projevu vůle s konkrétní osobou a ověření jejího oprávnění jednat za žadatele.

Pro způsob přijetí návrhu smlouvy žadatelem Řád EDC nestanoví podmínky podle obchodního modelu, role účastníka trhu nebo poskytovatele identitní či podpisové služby, a tedy nezvýhodňuje ani nevylučuje žádné žadatele. Stanoví přiměřený způsob, jak bezpečně a prokazatelně založit přístup do IS EDC. Fyzickým osobám, které nemohou smlouvu uzavřít elektronicky, navíc zachovává možnost listinné akceptace návrhu smlouvy.